

■ Ἀπὸ τὸ Ὁρθόδοξο Ἀγιολόγιο τῆς Ρωσίας

Ὁ Ὅσιος Βασίλειος, ὁ διὰ Χριστὸν Σαλὸς καὶ Θαυματουργός, ὁ ἐν Μόσχα

† 2α Αὐγούστου 1557

Ὁ μακάριος Βασίλειος, ὁ ἐπιφανέστερος τῶν Ἁγίων Σαλῶν ποὺ ἀνθῆσαν στὴν Ρωσία*, γεννήθηκε τὸ ἔτος 1468 στὸ Ἐλόχοβο, χωριὸ πλησίον τῆς Μόσχας, ἀπὸ γονεῖς εὐσεβεῖς, τὸν Ἰάκωβο καὶ τὴν Ἄννα.

Ἀπὸ παιδὶ ἀκόμη, ἂν καὶ ἦταν μαθητευόμενος σὲ ἓναν τσαγκάρη, διῆγε ἀσκητικὴ ζωὴ, προσευχόταν διαρκῶς καὶ φανέρωνε ἀπὸ τότε τὰ πρῶτα σημάδια τῆς θείας Χάριτος.

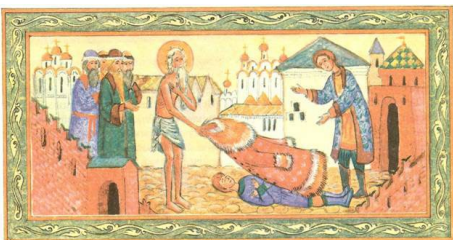
* * *

Σὲ ἡλικία δεκαῆξι ἐτῶν, μίᾳ ἡμέρᾳ περιέπαιξε ἓναν ἔμπορο, ὁ ὁποῖος ἤλθε νὰ παραγγεῖλῃ πολλὰ ζευγάρια καινούργιες μπότες.

Ὁ πελάτης ἔφυγε καὶ τὸ ἀφεντικό του τὸν ἐρώτησε ἐπίμονα γιὰ τὸν λόγο μιᾶς τέτοιας συμπεριφορᾶς. Ὁ νέος τοῦ ἀπάντησε, ὅτι ἦταν παράξενο ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς νὰ παραγγέλῃ μπότες γιὰ πολλὰ χρόνια, ὅταν ἐπρόκειτο νὰ πεθάνῃ τὴν ἄλλῃ κιόλας ἡμέρα.

Ὅταν ἡ προφητεία του πραγματοποιήθηκε, ὁ Βασίλειος δὲν θέλησε νὰ παραμείνῃ ἄλλο στὸ ἀφεντικό του οὔτε νὰ ἐπιστρέψῃ στοὺς γονεῖς του, καὶ ἔτσι ἀναχώρησε γιὰ τὴν Μόσχα.

* * *

Χαμένος μέσα στα θορυβώδη πλήθη τῆς μεγαλουπόλεως, ἀσπάσθηκε τὴν ἄσκησι τῆς προσποιητῆς σαλότητος, ἔτσι ὥστε νὰ κοινωνῆ μὲ τὸ Πάθος τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, παραμένων προφυλαγμένος ἀπὸ ἀνθρώπινες τιμές. **Μὴ** ἔχων μόνιμο κατάλυμα, οὔτε κἂν ἓνα κεραμίδι νὰ βάλῃ κάτω ἀπὸ τὸ κεφάλι του, ζοῦσε γυμνὸς σχεδὸν στοὺς δρόμους καὶ στὶς πλατείες, περνοῦσε τὶς νύκτες του προσευχόμενος κάτω ἀπὸ τὸ περίστυλο τῶν Ναῶν καὶ κρατοῦσε ἐν μέσῳ τοῦ πλήθους μία σιωπὴ ἐξίσου τελεία μὲ ἐκείνῃ τῶν ἀναχωρητῶν στὶς ἐρήμους. **Ὅταν** ὑποχρεωνόταν νὰ πάρῃ τὸν λόγο, ἔκανε πῶς δυσκολευόταν νὰ μιλήσῃ.

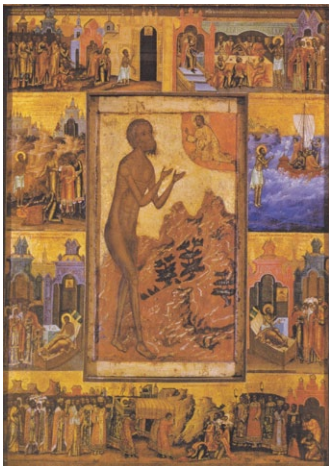
Ξένος πρὸς κάθε ἄνθρωπο, ἀφοῦ εἶχε ἀπαρνηθῆ τὸν κόσμον καὶ τοὺς δεσμούς του, ἔδειχνε ὡστόσο μεγάλη συμπόνια πρὸς τοὺς δυστυχισμένους, τοὺς ἀρρώστους καὶ τοὺς καταπιεσμένους. **Ἐπισκεπτόταν** ἔτσι συχνὰ τοὺς κρατούμενους μιᾶς φυλακῆς γιὰ μέθυσους, μὲ σκοπὸ νὰ τοὺς προτρέψῃ στὴν μεταστροφή. **Σὲ** μία ἐποχὴ, στὴν ὁποίαν ἐβασίλευαν ἡ φρίκη καὶ ἡ καταπίεσι, ὁ βίος τοῦ Ὁσίου Βασιλείου ἦταν μία ζωντανὴ μομφὴ κατὰ τῶν διεφθαρμένων βογιάρων καὶ παραμυθία γιὰ τὸν δοκιμαζόμενο λαό.

* * *

Ὅλες του σχεδὸν οἱ ἐνέργειες εἶχαν προφητικὸ νόημα.

Ἔτσι πολλὰς φορὲς ἔρριχνε πέτρες στὴν γωνία τῶν σπιτιῶν εὐσεβῶν ἀνθρώπων, ἐνῶ ὅταν περνοῦσε ἀπὸ τὰ σπίτια ἐκείνων ποὺ ζοῦσαν μέσα στὴν ἁμαρτία ἀσπαζόταν τὴν γωνία τοῦ τοίχου.

Ὅταν τὸν ἐρωτοῦσαν τὸ νόημα τῆς παράξενης αὐτῆς συμπεριφορᾶς, ὁ Βασίλειος ἀπαντοῦσε, ὅτι στὰ σπίτια ὅπου διαμένει ἡ ἀγιότητα δὲν ὑπάρχει χῶρος γιὰ τοὺς δαίμονες, καὶ γιὰ τὸν λόγο αὐτό, βλέπων αὐτοὺς ἔξω, τοὺς ἔδιωχνε μὲ τὶς πέτρες. **Ἀντιθέτως** ἀσπαζόμενος τὴν γωνία τῶν κακῶν σπιτιῶν, χαιρετοῦσε τοὺς Ἀγγέλους, οἱ ὅποιοι ἔμεναν ἀπ' ἔξω, θλιβόμενοι καθὼς δὲν μπορούσαν νὰ εἰσέθουν μέσα.

Στὴν ἀγορὰ κατέστρεφε τοὺς πάγκους τῶν ἀνέντιμων πωλητῶν, ἐνῶ μία ἡμέρα, κατὰ τὴν ὁποίαν ὁ Τσάρος τοῦ εἶχε στεί-

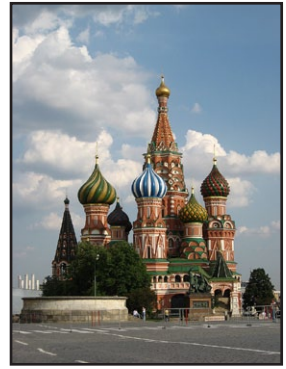
λει χρήματα, αντίθετα ἀπ' ὅ,τι συνήθιζε, δὲν πῆγε νὰ τὰ μοιράση στοὺς πτωχοὺς, ἀλλὰ τὰ ἔδωσε σὲ ἕναν καλοντυμένο ἔμπορο, ὁ ὁποῖος εἶχε χάσει τὴν περιουσία του, ἀλλὰ δὲν τολμοῦσε νὰ ζητιανεύση καὶ ὑπέφερε ἀπὸ τὴν πείνα.

* * *

Τὸ 1521, ἐνῶ οἱ Τάταροι, ὑπὸ τὴν ἡγεσία τοῦ Μεχμέτ Χιρέϊ, ἀπειλοῦσαν τὴν Μόσχα, ὁ Ὅσιος Βασίλειος προσευχόταν πρὸ τῶν πυλῶν τοῦ Καθεδρικοῦ Ναοῦ τῆς Κοιμήσεως στὸ Κρεμλίνο, χύνων ἄφθονα δάκρυα γιὰ τὴν σωτηρία τῆς Πατρίδος του. Ἀκουσθήκε τότε μέσα στὴν Ἐκκλησία ἕνας φοβερός θόρυβος, μία φλόγα ξεπήδησε καὶ μία φωνή, ἐρχόμενη ἀπὸ τὴν Εἰκόνα τῆς Θεοτόκου τοῦ Βλαδιμίρ, ἀνήγγειλε ὅτι θὰ ἐγκατέλειπε τὴν Μόσχα ἐξ αἰτίας τῶν ἁμαρτιῶν τῶν κατοίκων της. Ὁ Ὅσιος ἐνέτεινε τὴν προσευχή του καὶ ἡ φοβερὴ ὄπτασία ἐξαφανίσθηκε. Ὁ Μεχμέτ Χιρέϊ, ὁ ὁποῖος εἶχε ἤδη κάψει τὰ προάστια, ἀπωθήθηκε τότε μετὰ τὴν ἐμφάνισι ἐνὸς πλήθους στρατιωτῶν καὶ διέφυγε γρήγορα πέρα ἀπὸ τὰ σύνορα τῆς Ρωσίας.

Ὁ Τσάρος Ἴβαν Δ', ὁ λεγόμενος Τρομερός, ἀγαποῦσε τὸν Ὅσιο καὶ τοῦ ἔδειχνε μεγάλο θαυμασμό, ὅπως καὶ ὁ Μητροπολίτης Ἅγιος Μακάριος († Μνήμη: 30ῆ Δεκεμβρίου). Μία φορὰ προσεκλήθη στὸ παλάτι γιὰ τὴν ἐπέτειο τοῦ Ἡγεμόνος. Ἐκεῖ ὁ μακάριος ἔχυσε τρεῖς φορὲς κρασί ἀπὸ τὸ παράθυρο, λέγων στὸν Τσάρο, ὁ ὁποῖος τὸν ἐρώτησε ἐκνευρισμένος νὰ μάθῃ τὸν λόγο, ὅτι ἔσβηνε μία πυρκαγιὰ στὸ Νόβγκοροντ. Λίγο ἀργότερα ἔφθασε ἡ ἀγγελία, ὅτι μία μεγάλη φωτιὰ εἶχε πράγματι ξεσπάσει στὸ Νόβγκοροντ, ἀλλὰ δὲν πρόλαβε νὰ ἐπεκταθῆ, γιὰτὶ ἕνας ἄνθρωπος παράξενος καὶ δίχως ρούχα κατέβρεχε τὰ πυρπολούμενα σπίτια. Οἱ ἀγγελιαφόροι ἀνεγνώρισαν, ὅτι ἐπρόκειτο γιὰ τὸν Βασίλειο ὅταν ἀντίκρυσαν τὸν ἄνθρωπο τοῦ Θεοῦ.

Ὁ Τάφος τοῦ Ἁγίου Βασιλείου, στὸν ὁμώνυμο Καθεδρικό Ναο στὴν Μόσχα.

Ὁ Καθεδρικός Ναός τοῦ Ἁγίου Βασιλείου στὴν Μόσχα.

Μίαν ἄλλη φορὰ, τὸ 1574, ὁ Ὅσιος ἄρχισε νὰ κλαίῃ πικρὰ πρὸ τῶν

πυλῶν τοῦ Καθολικοῦ τῆς Μονῆς τῆς Ὑψώσεως τοῦ Σταυροῦ, ἀκριβῶς στὸ μέρος ἐκεῖνο ὅπου λίγο ἀργότερα ἐκδηλώθηκε ἡ μεγάλη πυρκαγιά, ἡ ὁποία ἀφάνισε τὴν Μόσχα.

Λίγο χρόνο ἀργότερα μετὰ τὴν συμφορὰ αὐτὴ, ἐνῶ ὁ Τσάρος παρακολουθοῦσε τὴν Θεία Λειτουργία, ὁ Βασίλειος στεκόταν σὲ μία γωνία καὶ τὸν παρατηροῦσε. Μετὰ τὴν Λειτουργία εἶπε στὸν Τσάρο: «Δὲν ἤσουν στὴν Ἐκκλησία, ἀλλὰ κάπου ἀλλοῦ». Ὁ Ἡγεμῶν διαμαρτυρήθηκε. Ὁ Βασίλειος τοῦ ἀπάντησε: «Τὰ λόγια σου δὲν λένε τὴν ἀλήθεια. Τὸ εἶδα, πήγαινες νοερὰ στὸ Βουνὸ τῶν Σπουργιτιῶν γιὰ νὰ κτίσης ἐκεῖ καινούργιο παλάτι». Ἐκτοτε ὁ Ἡγεμῶν ἄρχισε νὰ φοβᾶται τὸν Ὅσιο καὶ νὰ τοῦ δείχνη ἀκόμη μεγαλύτερο σεβασμὸ· ἀλλὰ ἡ εὐλάβεια αὐτὴ δὲν τὸν ἐμπόδισε νὰ ἐπιδείξει τὴν ὠμότητά του, ἡ ὁποία ἔμεινε παροιμιώδης.

Ὁ Ὅσιος Βασίλειος παρουσιάσθηκε ἐπίσης στοὺς ἐπιβάτες ἐνὸς περσικοῦ πλοίου, τὸ ὁποῖο κινδύνευε καὶ τοὺς ἔσωσε ἀπὸ ναυάγιο. Ἐκανε καὶ ἄλλα πολλὰ Θαύματα κατὰ τὰ ἑβδομήντα δύο ἔτη τῆς σωτήριας δράσεώς του (βλ. ἐδῶ).

* * *

Φθάνων σὲ ἡλικία ὀγδόντα ὀκτῶ ἐτῶν ἀσθένησε. Μόλις τὸ ἔμαθε, ὁ Τσάρος μαζί με τὴν οἰκογένειά του ἦλθε στὸ προσκέφαλό του γιὰ νὰ ζητήσῃ τὶς προσευχές του. Ἐνῶ ὁ Ὅσιος ἐπροφήτευε τὸ μέλλον τοῦ βασιλείου του, τὸ πρόσωπό του ἀκτινοβολοῦσε Φῶς, καθὼς ἔβλεπε μία Σύναξι Ἀγγέλων, οἱ ὁποῖοι εἶχαν ἔλθει νὰ πάρουν τὴν ψυχὴ του. Ἐκοιμήθη μέσα σὲ ἔκστασι ἀγαλλιάσεως στὶς 2 Αὐγούστου 1557.

Ὁλη ἡ πόλις ἐπλήσθη τότε εὐωδίας καὶ ἓνα τεράστιο πλῆθος συγκεντρώθηκε στὴν κηδεῖα του. Ὁ Τσάρος καὶ οἱ υἱοὶ του μετέφεραν στοὺς ὤμους τὴν σορὸ του μέχρι τὴν Ἐκκλησία, ὅπου τὴν περίμεναν ὁ Μητροπολίτης καὶ οἱ Ἐπίσκοποί του.

Ἐπάνω στὸν τάφο του, ὁ ὁποῖος ἔγινε πηγὴ ἱαμάτων γιὰ τοὺς δοκιμαζόμενους πιστοὺς ὄχι μόνο τῆς Μόσχας, ἀλλὰ καὶ ἀπομακρυσμένων περιοχῶν, κτίσθηκε μία Ἐκκλησία ἀφιερωμένη στὴν Ἁγία Σκέπη τῆς Θεοτόκου, εἰς ἀνάμνησιν τῆς καταλήψεως τοῦ Καζάν, Ναὸς ὁ ὁποῖος ἀργότερα ἔλαβε τὸ ὄνομα τοῦ Ὀσίου Βασιλείου.

Καθὼς τὰ Θαύματα τοῦ Ὀσίου δὲν ἔπαυσαν νὰ πολλαπλασιάζονται, τὴν ἐποχὴ τῆς

ἐπισκοπείας τοῦ Ἁγίου Ἰῶβ († Μνήμη: 19ῆ Ἰουνίου) ἡ Ἐκκλησία προχώρησε στὴν ἐπίσημη ἀναγνώρισι τῆς τιμῆς του (1588).

Τὴν ἡμέρα ἐκείνη, εἴκοσι ἀσθενεῖς θεραπεύθηκαν ἐνώπιον τῶν τιμίων Λειψάνων τοῦ Ἁγίου.

Ὁ Ὅσιος Βασίλειος τιμᾶται ὡς πολιούχος τῆς Μόσχας.

(*) Ἀὐτὴ ἡ μορφή ἀγιότητος ἐγνώρισε ἰδιαιτέρα ἀνάπτυξι κατὰ τὸν ΙϚ' αἰ. **Βλ.** Ἅγιοι Ἰωάννης ὁ Δασύτριχος († Μνήμη: 3ῆ Σεπτεμβρίου, *βλ. ἐδῶ*), Μάξιμος Μόσχας († Μνήμη: 11ῆ Νοεμβρίου), Νικόλαος τοῦ Πσκῶφ († Μνήμη: 28ῆ Φεβρουαρίου) καὶ Ἰωάννης Μόσχας († Μνήμη: 3ῆ Ἰουλίου).

*Τῶ δὲ ἐν Τριάδι Παναγίῳ Θεῶ,
τῶ ἐνδοξαζομένῳ ἐν τοῖς Ἁγίοις Αὐτοῦ,
προσκύνησις καὶ εὐχαριστία,
εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων.
Ἀμήν!*